

AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ

ARI VE DİĞERLERİ - TÜRKİYE DAVASI

(Başvuru no:65508/01)

KARARIN ÖZET ÇEVİRİSİ

STRAZBURG

3 NİSAN 2007

NİHAİ KARAR

03/07/2007

İşbu karar Sözleşme'nin 44 § 2. maddesinde belirtilen koşullar çerçevesinde kesinleşecek olup şekli bazı düzeltmelere tabi tutulabilir.

Türkiye Cumhuriyeti aleyhine açılan 65508/01 başvuru no'lu davanın nedeni, 31 Türk vatandaşı Şeyhmus Ari (1921 doğumlu), Abdullah Düzce (1943), Ömer Düzce (1956), Mehmet Ari (1943), Ahmet Ari (1951), Mehmet Aydemir Bülbül (1940), Feyzi Bülbül (1940), Çerkez Bülbül (1957), Ahmet Bülbül (1930), Abdülhalim Bülbül (1962), Yusuf Düzce (1945), Mehmet Düzce (1966), Nevaf Düzce (1953), Farhan Ari (1932), Sali Ari (1962), Süleyman Ari (1961), Bedir Ari (1958) ve Emlohan Ari'nin (1965) yanısıra Dehle Ari (1953), Müzeyyen Ari (1981), Hediye Ari (1960), Sultan Ari (1967), Methiye Ari (1951), Fatma Düzce (1930), Züheyra Yıldırım (1957), Yıldız Düzce (1959), Naile Düzce (1978), Arifa Düzce (1963), Aynur Düzce (1979), Hanımi Ari (1922) ve Bürüce Ari'nin (1954) (Başvuranlar) Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne (AİHM) 9 Ekim 2000 tarihinde Avrupa İnsan Hakları ve Temel Özgürlükleri Sözleşmesi'nin (AİHS) 34. maddesi uyarınca yapmış oldukları başvurudur. Başvuranlar, AİHM huzurunda Diyarbakır ve Mardin Barosu avukatlarından S. Tanrikulu ve S. Demirkesen tarafından temsil edilmektedirler.

OLAYLAR

Başvuranlar Mardin'de ikamet etmektedirler.

Hazine Müsteşarlığı 21 Haziran 1982 tarihinde, başvuranlara (ya da anne babalarına) ait 1 no'lu parselden 95 no'lu parsel kadar olan parsellere ilişkin tapu senetlerinin iptali ve ihtiyati tedbir talebiyle birlikte tapu sicil kayıtlarına Hazine adına tescil edilmesi için Mardin Asliye Hukuk Mahkemesi'ne başvurmuştur.

Asliye Hukuk Mahkemesi 22 Haziran 1982 tarihinde ihtiyati tedbir talebini kabul etmiştir.

Asliye Hukuk Mahkemesi 1982 ve 1985 yılları arasında tarafları dinlemiş, sözkonusu parsellerle ilgili ek bilgiler istemiş ve olay yeri tespitinin gerçekleştirilmesinin mümkün olmadığı sonucuna varmıştır.

Hazine 9 Aralık 1985 tarihli duruşmada, 1 no'ludan 94 no'lu parsel kadar olan parsellerle ilgili taleplerini geri çekmiştir. Ancak Hazine 95 no'lu parsel'in kendi adına tescil edilmesi talebini korumuş, bu talep de Asliye Hukuk Mahkemesi tarafından kabul edilmiştir.

Asliye Hukuk Mahkemesi 9 Aralık 1988 tarihinde, ihtilaf bulunmaması nedeniyle 1 no'lu parselden 94 no'lu ya kadar olan parsellerle ilgili davanın kayıttan silinmesine karar vermiştir. Ayrıca Asliye Hukuk Mahkemesi 95 no'lu parsel ile ilgili davanın başka bir dosya numarasıyla devam edilmesine karar vermiştir.

Daha sonra 95 no'lu parsel ile ilgili dava kaldırılmıştır.

Başvuranlar (ya da anne babaları) 9 Ocak 1992 tarihinde, tazminat davası amacıyla 672.500 m²'lik arsa olan 95 no'lu parselin değerinin tespit edilmesi talebiyle Asliye Hukuk Mahkemesi'ne başvurmuştur. Asliye Hukuk Mahkemesi bilirkişilerle birlikte olay yeri incelemesi yapmıştır. Daha sonra 9 Mart 1992 tarihli bilirkişi raporuna göre arsanın değerini 1.609.965.000 TL [yaklaşık olarak 203.270 Euro] olarak belirlediği beyan kararını vermiştir.

Başvuranlar (ya da anne babaları) 30 Eylül 1992 tarihinde Asliye Hukuk Mahkemesi huzurunda Savunma Bakanlığı'na karşı tazminat başvurusunda bulunmuşlardır. Başvuranlar

Kara Kuvvetleri Komutanlığı'nın fiili (*de facto*) kamulaştırmasının sözkonusu olduğunu savunarak, aynı şekilde Kara Kuvvetleri Komutanlığı adına tapu sicil kaydında arsanın tescil edilmesini talep etmişlerdir.

Asliye Hukuk Mahkemesi 12 Temmuz ve 12 Kasım 1993 tarihlerinde bilirkişilerle birlikte olay yerinde iki kez inceleme yapmış ve tanıkları dinlemiştir. Sözkonusu tanıklar arazinin dikenli telle çevrildiğini ve 1972 yılında araziye mayın döşendiğini belirtmişlerdir. İki farklı bilirkişi ekibi sırasıyla 31 Ağustos ve 22 Kasım 1993 tarihlerinde raporlarını sunmuşlardır. Bilirkişi ekipleri arsanın değerini sırasıyla 2.263.635.000 TL [yaklaşık 146.178 Euro] ve 2.254.220.000 TL [yaklaşık 126.472] olarak belirlemişlerdir.

Asliye Hukuk Mahkemesi 6 Aralık 1994 tarihinde İçişleri Bakanlığı'ndan ve Jandarma Genel Komutanlığı'ndan arsanın hangi tarihte mayınlandığına dair ek bilgi istemiştir. İçişleri Bakanlığı 20 Aralık 1994 tarihli cevap yazısında arsanın fiili kamulaştırıldığını ve 1960 yılında arsaya mayın döşendiğini belirtmiştir. Jandarma Genel Komutanlığı 4 Nisan 1995 tarihinde, 1945 ve 1966 yılları arasında arsaya mayın döşendiğini ve o dönemden bu yana arsanın işgal edildiğini bildirmiştir. Son olarak Savunma Bakanlığı, Asliye Hukuk Mahkemesi'ne arsanın mayınlandığı tarihleri 1955-1956 olarak belirttiği bilirkişi incelemesi sonuçlarını iletmıştır.

Asliye Hukuk Mahkemesi 25 Eylül 1996 tarihli kararla, başvuranların (ya da anne babaları) tazminat taleplerini reddetmiştir. Asliye Hukuk Mahkemesi, arsanın İdare tarafından kamu yararı nedeniyle kesintisiz olarak yirmi yıl boyunca işgal edildiğinden dolayı, 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu'nun 38. maddesinde öngörülen koşulların oluştuğuna kanaat getirmektedir. Asliye Hukuk Mahkemesi karar hükmünü, özellikle bilirkişi incelemesi sonuçları, Savunma Bakanlığı'nın dava konusu malın 1955 yılından bu yana Jandarma Genel Komutanlığı'nın kullanımına sunulduğuna dair belgeye ve arsanın krokileri gibi dosya unsurlarına dayandırmıştır.

Yargıtay 6 Şubat 1997 tarihli kararla ilk derece mahkemesi sonuçlarını onamıştır.

5 Ağustos 1997 tarihinde Fatma Düzce'nin eşi ve Dehle Düzce'nin (Ari) de babası olan Harun Düzce, Züheyla Düzce (Yıldırım), Yıldız Düzce (Yıldırım), Naile Düzce, Mehmet Düzce, Arifa Düzce ve Aynur Düzce (Ortaç) vefat etmiştir.

Savunma Bakanlığı 15 Nisan 1999 tarihinde 95 no'lu parselin tapu sicil kaydında Hazine Müsteşarlığı adına tescil edilmesi talebiyle Asliye Hukuk Mahkemesi'ne başvurmuştur.

Başvuranlar (ya da anne babaları), 29 Nisan 1999 tarihinde 95 no'lu parselin 1973 tarihli tapu senedinin bir kopyasını Asliye Hukuk Mahkemesi'ne sunmuşlardır. Bu senette, arsanın 1946 yılından bu yana başvuranların (ya da anne babaları) mülkiyetinde olduğu ve arsanın niteliğinin "mayınlı arsa" olduğu belirtilmektedir.

Asliye Hukuk Mahkemesi 29 Eylül 1999 tarihli bir kararla, başvuranların tapu senetlerini iptal etme ve 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu'nun 38. maddesi uyarınca Hazine adına tescil edilmesi kararı almıştır.

Başvuranlar (ya da anne babaları) 11 Kasım 1999 tarihinde, 29 Eylül 1999 tarihli karara itiraz etmek için temyiz başvurusunda bulunmuşlar ve 1 No'lu Protokol'ün 1. maddesini ileri sürmüşlerdir.

Yargıtay 27 Ocak 2000 tarihli kararlar, ilk derece mahkemesinin verdiği kararı onamıştır. Yargıtay 6 Nisan 2000 tarihinde başvuruların (ya da anne babaları) kararın düzeltilmesi başvurusunu reddetmiştir.

HUKUK AÇISINDAN

Başvuranlar tazminat ödenmeksizin dava konusu mülkiyetlerinden mahrum bırakılmalarının 1 No'lu Protokol'ün 1. maddesinde ifade edilen ilkelere aykırı koşullarda gerçekleştiğini ileri sürmektedirler. Ayrıca başvuranlar, etkili başvuru yolunun bulunmadığından şikayetçi olmakta ve AİHS'nin 13. maddesini ileri sürmektedirler.

I. KABULEDİLEBİLİRLİK HAKKINDA

1. AİHM'nin *ratione temporis* Yetkisi ve Altı Ay Kuralı Hakkında

Hükümet, ilk olarak başvuruların şikayetlerinin, dava konusu gayrimenkulün 1955 yılında kamu hizmetine tahsis edildiğinden dolayı AİHS hükümleriyle *ratione temporis* bağdaşmadığını savunmaktadır. Ayrıca Hükümet, altı ay kuralına riayet edilmediğini de ileri sürmektedir. Hükümet'e göre başvuranlar, 30 Eylül 1992 tarihinde fiili kamulaştırma gerekçesiyle Asliye Hukuk Mahkemesi huzurunda tazminat başvurusunda bulunmuşlar, bu başvuru 25 Eylül 1996 tarihinde reddedilmiş ve son olarak Yargıtay bu kararı 6 Şubat 1997 tarihinde onamıştır. Böylece altı aylık süre bu tarihten itibaren işlemeye başlamıştır. Halbuki başvuranlar Hazine'nin 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu'nun 38. maddesi çerçevesinde aleyhlerinde başlattığı davanın sonuçlanmasının ardından başvurularını yapmışlardır. Dolayısıyla başvuru, AİHS'nin 35. maddesinde öngörülen altı aylık süreye riayet edilmeden AİHM'ye sunulmuştur.

AİHM, başvuruların tapu senedinin, Savunma Bakanlığı'nın 15 Nisan 1999 tarihinde açtığı davanın 6 Nisan 2000 tarihinde Yargıtay kararıyla sonuçlanmasının ardından iptal edildiğini tespit etmektedir. Başvuranlar bu tarihten itibaren altı ay içinde başvurularını yapmışlardır.

AİHM, daha önceki kararlarında benzer itirazları reddettiğini hatırlatmaktadır (*I.R.S.-Türkiye* (karar), no: 26338/95 ve *Börekçioğulları (Çökmez) ve diğerleri-Türkiye* (karar), no: 58650/00). AİHM, daha önce vardığı sonuçlara aykırı bir karar almak için hiçbir gerekçe görmemekte ve Hükümet'in *ratione temporis* yetkisizlik itirazıyla birlikte altı ay kuralına riayet edilmediğine dair itirazını reddetmektedir.

2. Bazı Başvuranların Mağdur Sıfatının Bulunmaması Hakkında

Hükümet, Dehle Ari, Züheyla Yıldırım, Fatma Düzce, Yıldız Düzce, Naile Düzce, Mehmet Düzce, Arifa Düzce ve Aynur Düzce adlı sekiz başvuranın, ulusal yargılamalarda taraf olmadıkları ve mülkiyet haklarının olduğunu kanıtlayan hiçbir belge sunmadıklarından dolayı, AİHS'nin güvence altına aldığı hakların ihlal edilmesinden mağdur olduğunu iddia edemeyeceğini savunmaktadır. Hükümet, 41. madde çerçevesinde başvuranların görüşlerine cevaben sunduğu 28 Temmuz 2006 tarihli görüşlerinde, Şeyhmus Ari ve Fatma Düzce adlı iki başvuranın öldüklerini AİHM'nin bilgisine sunmakta ve AİHM'den sözkonusu başvuranlarla ilgili başvuruyu kayıttan silmeye davet etmektedir.

Başvuranların avukatları 13 Eylül 2006 tarihinde, ölen başvuranların mirasçılarının talebi üzerine 5 Eylül 2006 tarihinde Mardin Asliye Hukuk Mahkemesi tarafından çıkarılan iki miras belgesini dava dosyasına koymuşlardır. Şeyhmus Ari ile ilgili olan belgeye göre, Asliye Hukuk Mahkemesi, Şeyhmus Ari'nin 15 Haziran 2003 tarihinde vefat ettiğini ve Mahmut Ari, Abdurrahman Ari, Söda Ari ve Hediye Ari'nin yasal mirasçılar olduğunu tespit etmiştir. Fatma Düzce konusunda ise, Asliye Hukuk Mahkemesi Fatma Düzce'nin 30 Ocak 2003 tarihinde vefat ettiğini ve Dehle Düzce (Ari), Züheyla Düzce (Yıldırım), Yıldız Düzce (Yıldırım), Naile Düzce, Mehmet Düzce, Arifa Düzce ve Aynur Düzce'nin (Ortaç) yasal mirasçılar olduğunu tespit etmiştir. Ayrıca Asliye Hukuk Mahkemesi Fatma Düzce'nin eşi ve diğer mirasçıların babası olan Harun Düzce'nin 5 Ağustos 1997 tarihinde vefat ettiğini de tespit etmiştir.

Dehle Ari, Züheyla Yıldırım, Fatma Düzce, Yıldız Düzce, Naile Düzce, Mehmet Düzce, Arifa Düzce ve Aynur Düzce'nin mağdur olduklarını ileri sürüp süremeyecekleri sorunu hakkında AİHM, zararın olmadığı durumlarda bile AİHS'nin gerekliliklerinin yerine getirilmesinde bir eksiklik bulunduğunun düşünülebileceğinden dolayı, AİHS'nin 34. maddesinin “mağdur” olarak dava konusu fiil ya da ihmalin doğrudan etkilediği kişiyi belirttiğine dair yerleşik içtihadını hatırlatmaktadır (*Brumarescu-Romanya*, no: 28342/95). Bir başvuran AİHS'nin 34. maddesi uyarınca ancak dava konusu fiil ya da ihmalkarlıktan doğrudan etkilendiği sürece “mağdur” sıfatını ileri sürebilir. Başvuranın sonuçlardan doğrudan mağdur olması ya da mağdur olma riski taşıması gerekmektedir (*Otto-Preminger-İnstitut-Avusturya*, 20 Eylül 1994 tarihli karar, *Norris-İrlanda*, 26 Ekim 1988 tarihli karar ve *Monnat-İsviçre*, no: 73604/01).

Bu durumda AİHM, 13 Eylül 2006 tarihinde dava dosyasına konulan ve Fatma Düzce'nin mirasçılarını gösteren miras belgesinde, mirasçıların, 5 Ağustos 1997 tarihinde öldükten sonra bile ulusal yargılamalarda taraf olmaya devam eden Harun Düzce'nin de mirasçısı olarak hareket ettiklerinin belirtildiğini tespit etmektedir (*Malhous-Çek Cumhuriyeti*, no: 33071/96). Dolayısıyla Hükümet'in ön itirazının bu kısmını reddetmek yerinde olacaktır.

Hükümet'in, Şeyhmus Ari ve Fatma Düzce'ye ilişkin başvurunun kayıttan düşürülmesi talebi konusunda AİHM, mirasçıların AİHM huzurundaki davaya katılma isteğini dile getirdiklerini not etmektedir. Dolayısıyla Hükümet'in itirazının geri kalan kısmını reddetmek yerinde olacaktır.

3. Sonuç

Böylece AİHM, AİHS'nin 35§3 maddesi uyarınca başvurunun açıkça dayanaktan yoksun olmadığını tespit etmektedir. Ayrıca AİHM, başvurunun başka hiçbir kabuledilemezlik gerekçesiyle ters düşmediğini belirtmektedir. Dolayısıyla başvuruyu kabuledilebilir ilan etmek yerinde olacaktır.

II. 1 NO'LU PROTOKOLÜN 1. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDASI HAKKINDA

Başvuranlar, tazminat ödenmeksizin dava konusu mülkiyetten mahrum bırakmanın 1 No'lu Protokol'ün 1. maddesinde belirtilen ilkelere aykırı koşullarda gerçekleştiğini ileri sürmektedirler.

Başvuranlar, hiçbir kamulaştırma işlemi yapılmaksızın *de facto* arsalarına el konulduğunu ileri sürmektedirler. Başvuranlar hiçbir zaman kendilerine ödemenin yapılmadığını ve Hükümet'in bu konuda hiçbir kanıt sunmadığını ileri sürmektedirler.

Başvuranlar, 19 Haziran 1973 tarihinde kesinleşen tapu kadastro işlemine ilişkin tutanağın 95 no'lu parsel ile ilişkin tapu senetlerini belgelediğini belirtmektedirler. Başvuranlara göre, Mardin Asliye Hukuk Mahkemesi, 2942 sayılı Kanun'un 38. maddesinin yanlış uygulayarak tapu senedini iptal etme kararı vermiştir. Başvuranlar, bu iptal kararının 38. maddeye uygun olmadığını savunmaktadırlar. Her halükarda, başvuranlar mülkiyetten mahrum bırakmanın tazminat ödenmeksizin gerçekleştiğinden dolayı, bu hükmün 1 No'lu Protokol'ün 1. maddesinde belirtilen ilkeye aykırı olduğunu ileri sürmektedirler.

Hükümet öncelikle olayların 50'li yıllara dayandığını ve Hazine'nin 1957 ve 1960 yılları arasında başvuranların arsaları da dahil olmak üzere 39.497.000 m² arsanın karşılığında 8.758.869 TL [yaklaşık 2.362.610 Euro] ödediğini belirtmektedir. Ancak Hükümet, maliklerin aldığı para miktarının kanıtlanmasının oldukça zor olduğunu eklemektedir.

Hükümet o dönemdeki ilgili iç hukuka özellikle 221 sayılı Kanun ve 2942 sayılı Kanun'un 38. maddesine atıfta bulunarak, arsanın İdare'nin hizmetine sunulması nedeniyle ve arsalarını hiçbir zaman kullanmadıklarından dolayı başvuranların kişisel ve gerçek haklarını kaybettiklerini savunmaktadır. Ayrıca Hükümet'e göre ilgililer, Asliye Hukuk Mahkemesi huzurunda tazminat başvurularını yaptıkları sırada Kamulaştırma Kanunu hükümlerinin uygulanmasını istememişlerdir.

AİHM, 19 Haziran 1973 tarihli tapu kadastro belgesinden önceki dönem konusunda taraflar arasında farklı bazı bakış açılarına rağmen, sözkonusu belgenin ardından arsanın başvuranlar adına tescil edildiği konusunda taraflar arasında tartışma konusu olmadığını not etmektedir. Bu davada ulusal mahkemeler 2942 sayılı Kanun'un 38. maddesini uygulayarak tapu sicil kaydına tescil edilmiş olan başvuranların tapu senedini iptal ettiğinden ve Savunma Bakanlığı yararına mülkiyetin devredilmesine karar verdiğinden dolayı, bu bağlamdaki anlaşmazlıklara ilişkin sorunları çözmek AİHM'nin görevi değildir. Bu koşullarda AİHM, ulusal mahkeme kararlarının, 1 No'lu Protokol'ün 1. maddesinin birinci bendindeki ikinci cümle uyarınca başvuranların mallarından mahrum bırakılmasına neden olduğu sonucuna varmaktadır (*mutatis mutandis, Brumarescu*).

Ayrıca AİHM, bu davadakine benzer sorunların ortaya çıktığı davaları daha önce incelediğini ve 2942 sayılı Kanun'un 38. maddesinin uygulanmasının ardından mülkiyetten mahrum bırakma nedeniyle 1 No'lu Protokol'ün 1. maddesinin ihlal edildiğini tespit ettiğini hatırlatmaktadır (*I.R.S. ve diğerleri, Kadriye Yıldız ve diğerleri-Türkiye*, no: 73016/01 ve *Börekçioğulları (Çökmez) ve diğerleri-Türkiye*, no: 58650/00). AİHM, bu hükmün uygulanması hakkında, Hükümet'in mevcut durumda farklı bir sonuca ulaşılmasını sağlayabilecek ne bir olay ne de bir argüman sunduğunu tespit etmektedir.

AİHM, 38. maddenin bu davaya uygulanmasıyla, tapu senetleri iptal edildiği gerekçesiyle başvuranların her türlü tazminat isteme olanağından mahrum bırakıldığına kanaat getirmektedir. Toplumun genel menfaati gereklilikleri ile hakların güvence altına alınması zorunlulukları arasında hüküm sürmesi gereken adil dengenin korunmasını sağlayacak tazminata ilişkin hiçbir işlem başlatılmadığından dolayı böyle bir müdahale ancak keyfi bir müdahale olarak nitelendirilebilir.

Dolayısıyla 1 No'lu Protokol'ün 1. maddesi ihlal edilmiştir.

III. AİHS'NİN 1 NO'LU PROTOKOLÜNÜN 1. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

AİHM, 1 No'lu Protokol'ün 1. maddesi alanında dile getirdiği sonucu gözönüne alarak, sorunu AİHS'nin 13. madde açısından ayrıca incelemeye gerek olmadığına kanaat getirmektedir.

IV. AİHS'NİN 41. MADDESİNİN UYGULANMASI HAKKINDA

A. Tazminat

Başvuranlar, arsanın halihazırdaki değeri olan 716.970,60 Euro ve 1999 yılından bu yana mallarından mahrum bırakılmaları nedeniyle tazminat için 215.910,74 Euro olmak üzere toplam 932.881,34 Euro istemektedirler.

Başvuranlar iddialarını kanıtlamak için, Mardin Asliye Hukuk Mahkemesi tarafından belirlenen bilirkişi ekibinin 2 Kasım 2005 tarihinde yaptığı incelemeye dayanmaktadırlar.

Ayrıca başvuranlar manevi zarar adı altında her biri 5.000 Euro istemektedirler.

Hükümet bu iddialara itiraz etmektedir.

AİHM, *I.R.S. ve diğerleri-Türkiye* davasında tespit edilen ihlalin kaynağı, zilyetliğin elden çıkmasının hukuki nitelemesi değil de, tazminat yoksunluğu olduğu takdirde, tazminatın kaçınılmaz olarak malların tam değerini yansıtmak zorunda olmadığını beyan ettiğini hatırlatmaktadır. AİHM bu durumda Mardin Asliye Hukuk Mahkemesi'nin arsanın değerini 9 Mart 1992 tarihli bilirkişi raporuna dayanarak belirlediğinin yer aldığı beyan kararı verdiğini belirtmektedir. Ayrıca Asliye Hukuk Mahkemesi'nin belirlediği bilirkişiler 31 Ağustos-22 Kasım 1993 tarihleri arasında, başvuranların ödenmesini sağlayabilecekleri arsanın değerini belirlemişlerdir. Ancak dava konusu arsanın yirmi yıl boyunca İdare tarafından kamu yararı nedeniyle kesintisiz olarak kullanıldığından dolayı, Asliye Hukuk Mahkemesi 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu'nun 38. maddesi tarafından öngörülen koşullar olduğu gerekçesiyle başvuranların tazminat talebini reddetmiştir. AİHM, bunun 1 No'lu Protokol'ün 1. maddesinin ihlal edildiği tespitinin dayanağını oluşturduğu sonucuna varmaktadır. Sonuç itibarıyla AİHM, elinde bulunan unsurların tümünü ve içtihadını gözönüne alarak hakkaniyete uygun olarak başvuranlara (ya da hak sahiplerine) maddi tazminat için ortaklaşa 240.000 Euro ödenmesine karar vermektedir (*Kadriye Yıldız ve diğerleri*).

Ayrıca AİHM, bu davada manevi tazminat için özel hiçbir sorunun bulunmadığına kanaat getirmektedir (*I.R.S. ve diğerleri* (adil tazmin)).

B. Masraf ve Harcamalar

Başvuranlar, ulusal mahkemeler ve AİHM huzurunda yapılan masraf ve harcamalar için 5.400 Euro istemektedirler.

Hükümet bu iddiaya itiraz etmektedir.

AİHM'nin yerleşik içtihadına göre 41. madde bakımından masraf ve harcamaların ödenmesi için, sözkonusu masrafların gerçekliği, gerekliliği ve makul oranda oldukları ortaya

konulması gerekir (*İatridis*). Ayrıca yargılama masrafları, tespit edilen ihlalle ilgili oldukları sürece ödenmektedir (*Beyeler-İtalya* (adil tazmin), no: 33202/96).

AİHM, başvuruların ulusal mahkemeler ve AİHM huzurunda yapılan masraflar konusunda hiçbir fatura sunmadıklarını not etmektedir. Ancak AİHM huzurunda avukat tarafından temsil edilen başvuruların zorunlu olarak bazı masraflarda bulunmuş oldukları görüşündedir. AİHM dava koşullarını gözönünde bulundurarak, yapılan bütün masraflar için başvurulara ortaklaşa 4.000 Euro ödenmesinin makul olduğuna kanaat getirmektedir.

C. Gecikme faizi

AİHM, Avrupa Merkez Bankası'nın marjinal kredi kolaylıklarına uyguladığı faiz oranına 3 puanlık bir artışın ekleneceğini belirtmektedir.

BU GEREKÇELERE DAYALI OLARAK AİHM OYBİRLİĞİYLE,

1. Başvurunun *kabuledilebilir olduğuna*;
2. 1 No'lu Protokol'ün 1. maddesinin *ihlal edildiğine*;
3. AİHS'nin 13. maddesine ilişkin şikayeti ayrıca *incelemeye gerek olmadığına*;
- 4.a) AİHS'nin 44 § 2 maddesi gereğince kararın kesinleştiği tarihten itibaren üç ay içinde, döviz kuru üzerinden Y.T.L.'ye çevrilmek üzere Savunmacı Hükümet tarafından başvurulara (ya da hak sahiplerine) ortaklaşa,
 - i. maddi tazminat için 240.000 (iki yüz kırk bin) Euro;
 - ii. masraf ve harcamalar için 4.000 (dört bin) Euro;
 - iii. miktara yansıtılabilecek her türlü vergiden muaf tutularak *ödenmesine*,
- b) Söz konusu sürenin bittiği tarihten itibaren ödemenin yapılmasına kadar Hükümet tarafından, Avrupa Merkez Bankası'nın o dönem için geçerli olan faiz oranının üç puan fazlasına eşit oranda faiz *uygulanmasına*;
5. Adil tazmine ilişkin diğer taleplerin *reddine*;

karar vermiştir.

İşbu karar Fransızca olarak hazırlanmış ve AİHM İçtüzüğü'nün 77 §§ 2 ve 3. maddesine uygun olarak 3 Nisan 2007 tarihinde yazılı olarak tebliğ edilmiştir.